

Arkaim ja Steppide Pronksiaeg

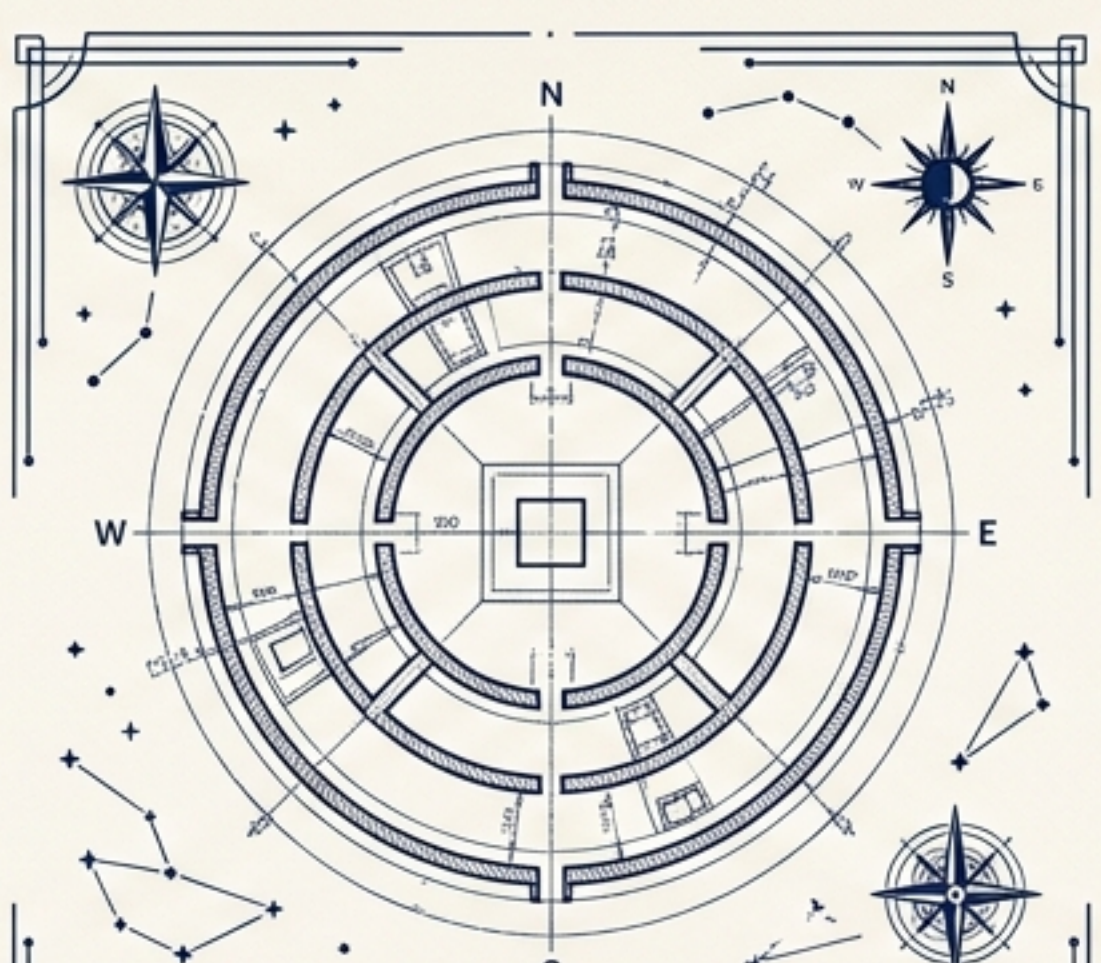
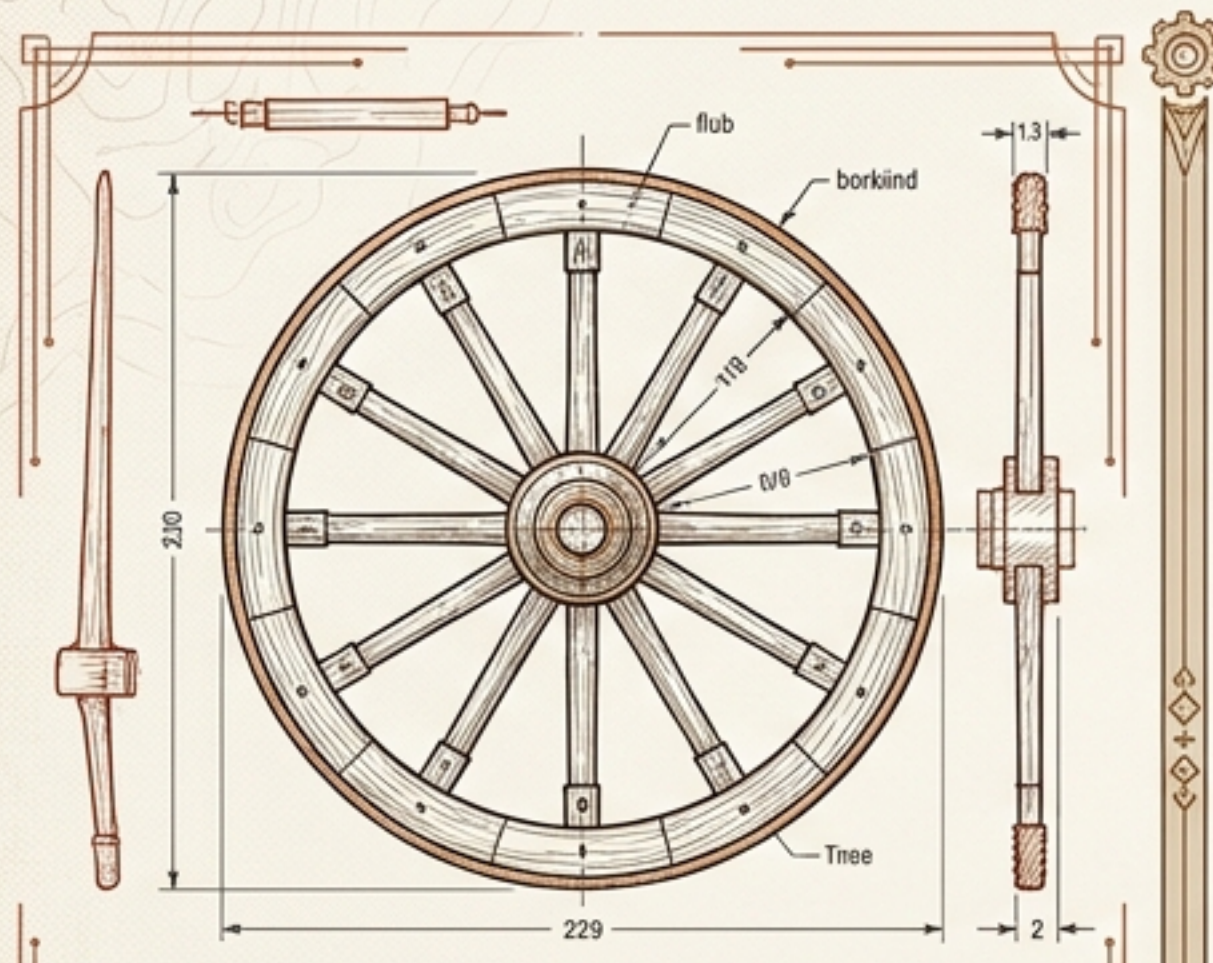
Kuidas **Sintashta kultuur**, sõjakaarikud ja iidsete **observatooriumid** kujundasid indo-eurooplaste teekonda.

Tsivilisatsiooni häll Uurali steppides

Ajavahemikus 2500-1900 e.m.a õitses Lõuna-Uuralites ja Põhja-Kasahstanis kultuur, mis jättis maailma ajalukku kustutamatu jälje.

Sõjatehnoloogia

Maailma esimesed kodaratega sõjakaarikud, mis muutsid igaveseks muistset sõjapidamist.

Arhitektuur ja Teadus

Ülitäpsed ringikujulised kindlusasulad (sh Arkaim), mis toimisid astronoomiliste observatooriumitena ja peegeldasid universumi ehitust.

Keeleline ja Vaimne Pärand

Alg-indoiraani kultuuri sünnipaik, kust pärinevad veedade rituaalide ja RgVeda tekstide alustalad.

Suur ränne: Euroopast Siberi kaudu Indiasse

1. Euroopa juured:
Indo-euroopa algkodu laienemine itta, liikudes läbi Siberi avaruste.

1
EUROOPA JUURED

“Linnade Maa” (2100–1800 e.m.a):
Üle 20 Sintashta-tüüpi kaitsevalliga asunduse Uurali-Toboli steppides. Siin asub ka Arkaim.

SIBER

3. BMAC (Kesk-Aasia):
Baktria-Margiana arheoloogiline kompleks. Kultuuride kokkupuutepunkt ja “värav” lõunasse.

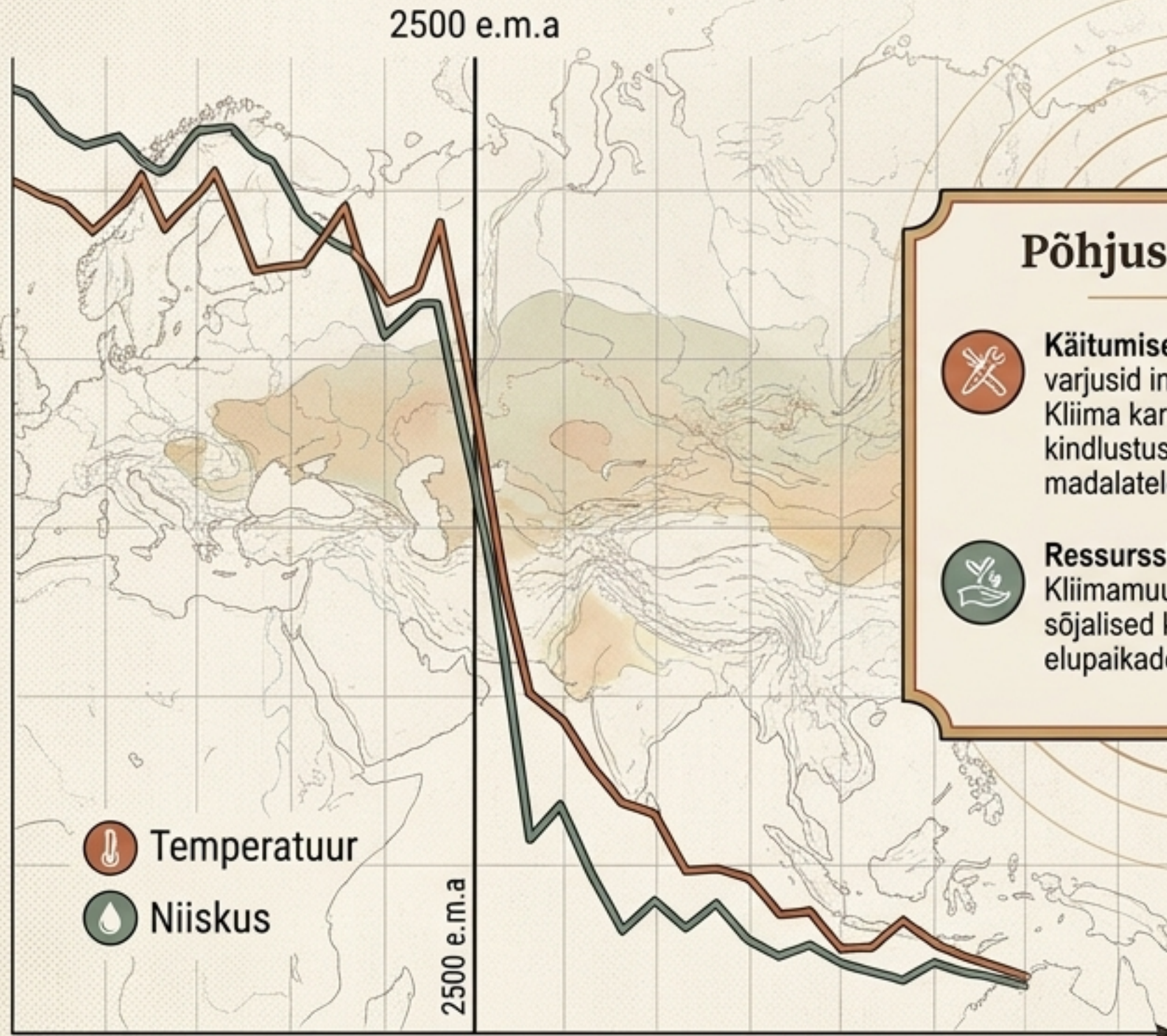
3
BMAC

4. Põhja-India:
Indo-aarjalaste kultuuri jõudmine Indiasse, kandes kaasas steppides sündinud RgVeda traditsioone.

4
PÕHJA-INDIA

Kliima kui konfliktide katalüsaator

U. 2500 e.m.a muutus Euraasia steppide kliima jahedamaks ja kuivemaks. Metsad taandusid ja rohualad suurensid, sundides kohanema.

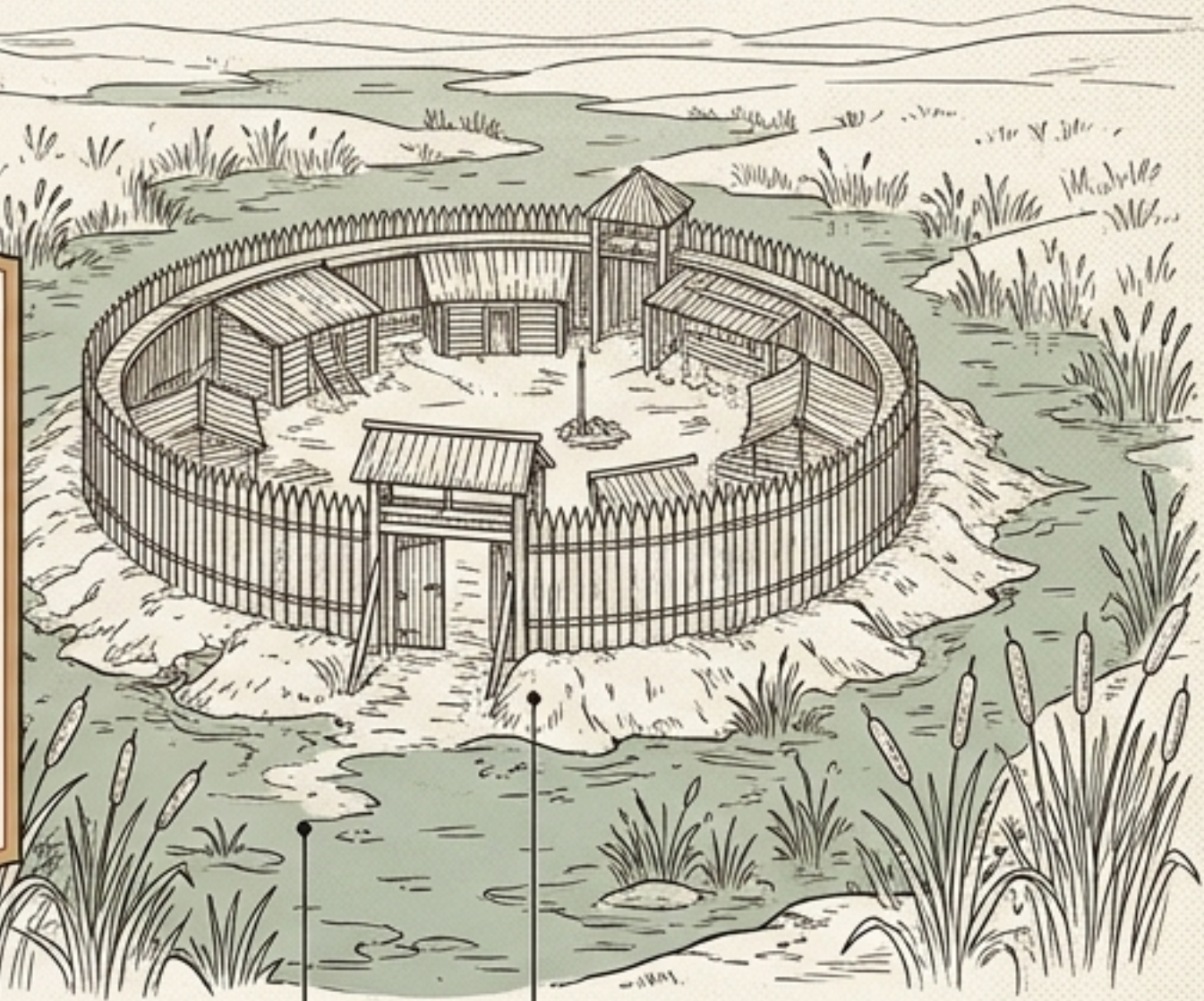
Põhjus ja Tagajärg

Käitumise muutus: Varasemalt varjusid inimesed talviti soodesse. Kliima karmistudes ehitati esimesed kindlustused otse soistele, madalatele aladele.

Ressursside kahanemine: Kliimamuutus tõi kaasa sagedased sõjalised konfliktid karjamaade ja elupaikade pärast.

Soine madalik

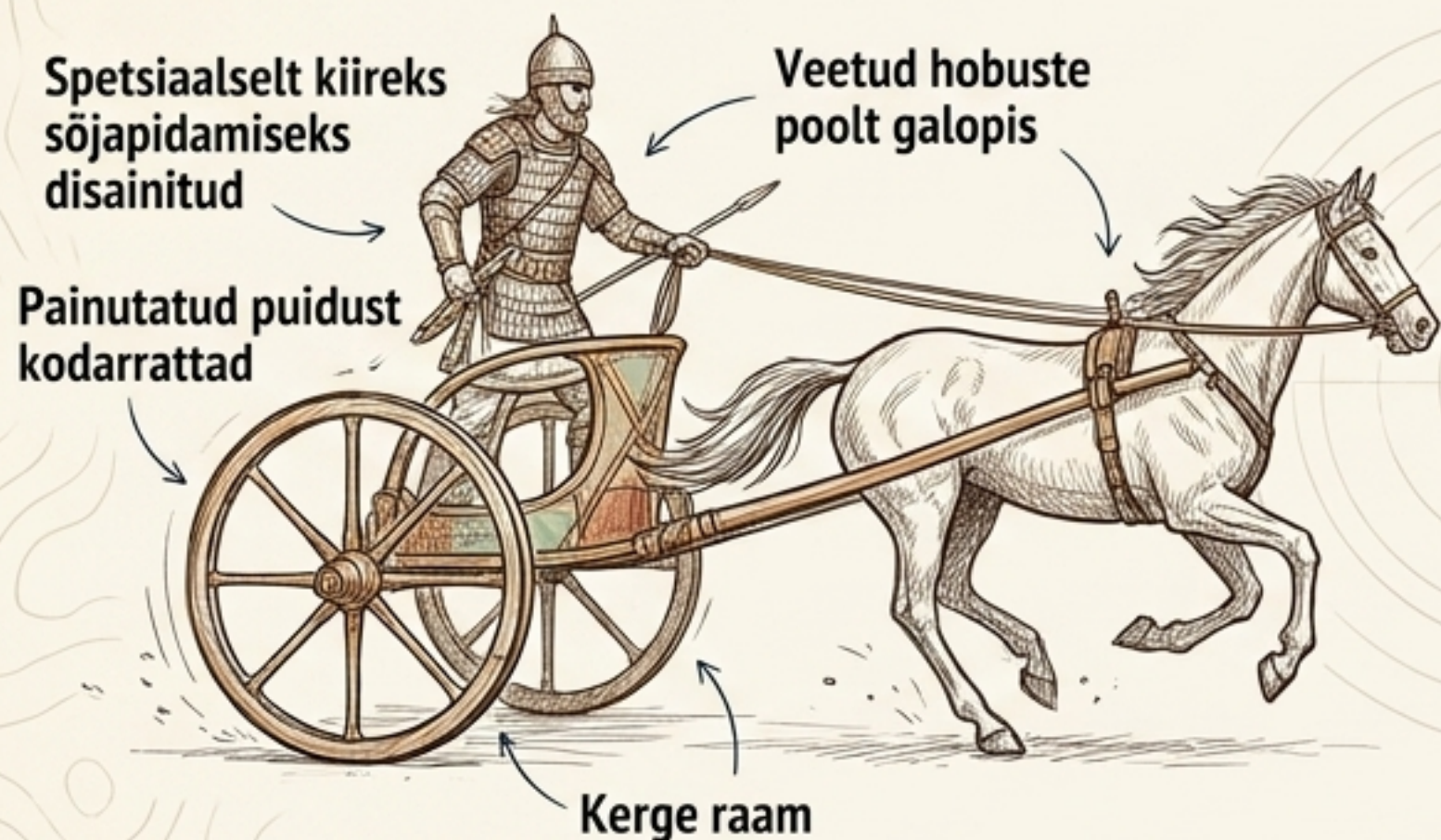
Kindlustatud asula

Pidevad rünnakud viisid ajaloo ühe suurima sõjalise innovatsioonini...

Maailma esimese sõjakaariku leiutamine

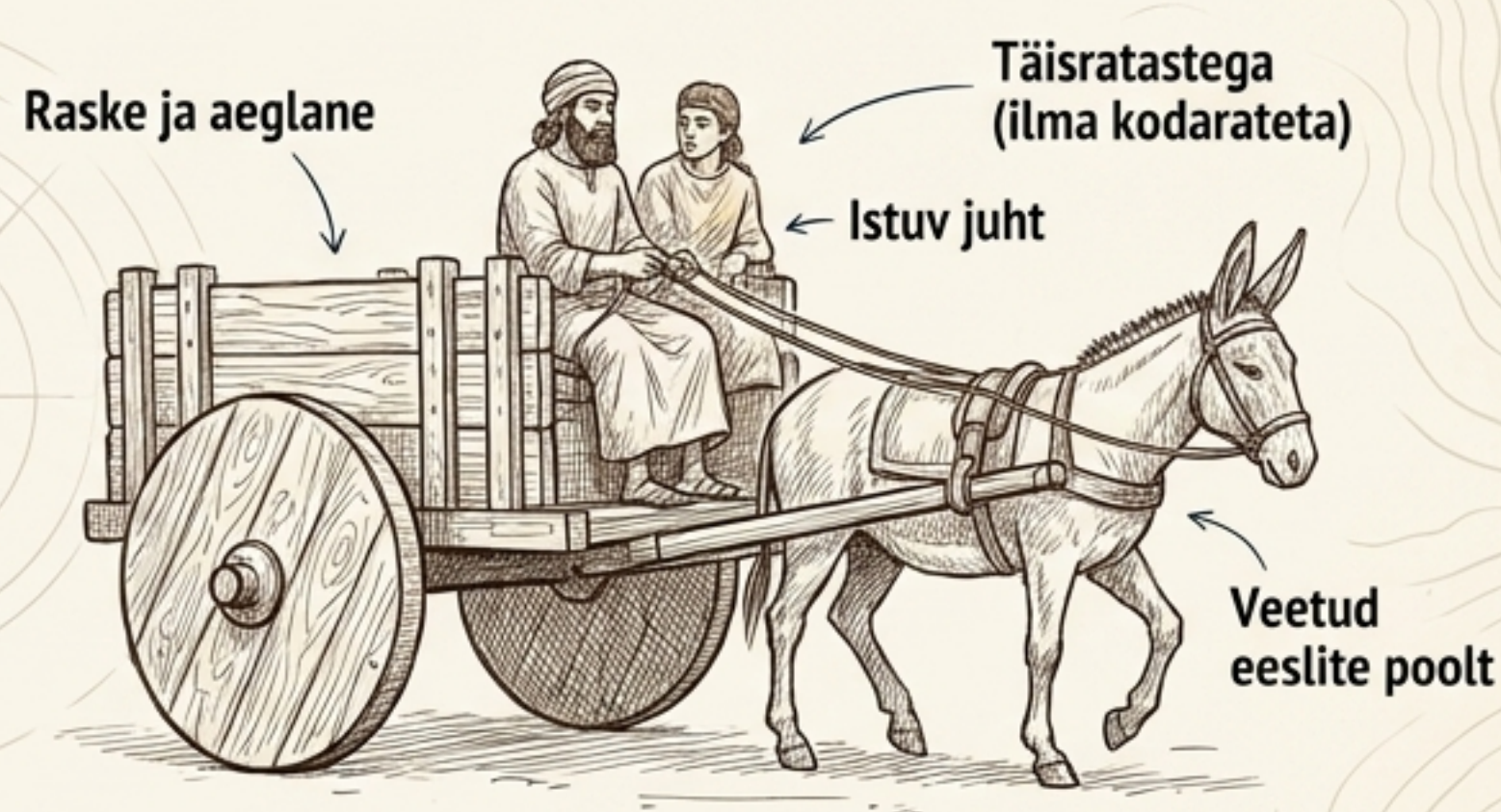
Pikka aega arvati, et kaarik leiutati Lähis-Idas. Tegelikult pärinevad esimesed leiud Uurali steppidest.

Sintashta Kaarik (Uuralid, enne 2000 e.m.a)

Kaherattaline, painutatud puidust kodarrattad. Püsti seisev juht. Veetud hobuste poolt galopis. Loodud spetsiaalselt kiireks sõjapidamiseks.

Akadi Vanker (Lähis-Ida, 2350–2000 e.m.a)

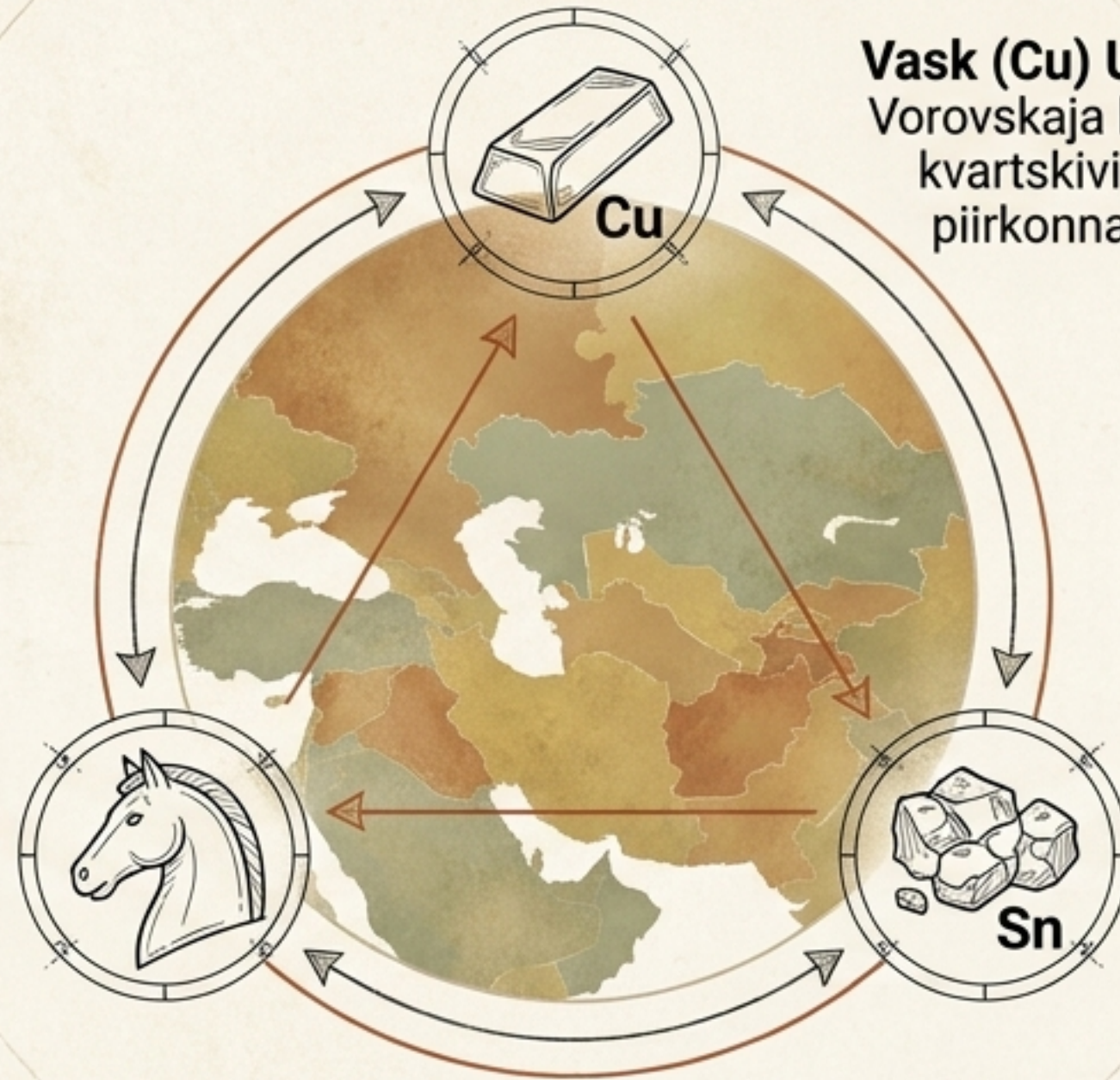

Täisratastega (ilma kodarateta). Istuv juht. Veetud eeslite poolt. (Kodaratega kaarikud jõudsid Lähis-Ida steppidest alles ~1800 e.m.a).

Uuralitest (Sintashta ja Petrovka kultuuridest) on leitud 16 sõjakaariku matust 9 erinevalt kalmistult, mis dateeritakse kindlalt aega enne 2000 e.m.a.

Metall, hobused ja iidised tarneahelad

Hobuste eksport Lähis-Itta:
Steppide elanikud kauplesid hobustega BMAC kultuuriga.

Vask (Cu) Uuralitest:

Vorovskaja kaevandusest eraldati 6000 tonni kvartskivi (2-3% vasesisaldusega), tehes piirkonnast metallurgia keskuse.

Tina (Sn) Baktriast:

Pronksi loomiseks elutähtis tina toodi tõenäoliselt Zerašvani jõe orust (Afganistan/Tadžikistan) ja Sarazmist, mis toimisid 'väravana' Kesk-Aiasse.

Uri III dünastia (Mesopotaamia, 2100-2000 e.m.a) tekstides puudus sõna hobuse kohta – neid nimetati esmakordselt kohates 'mägede eesliteks'.

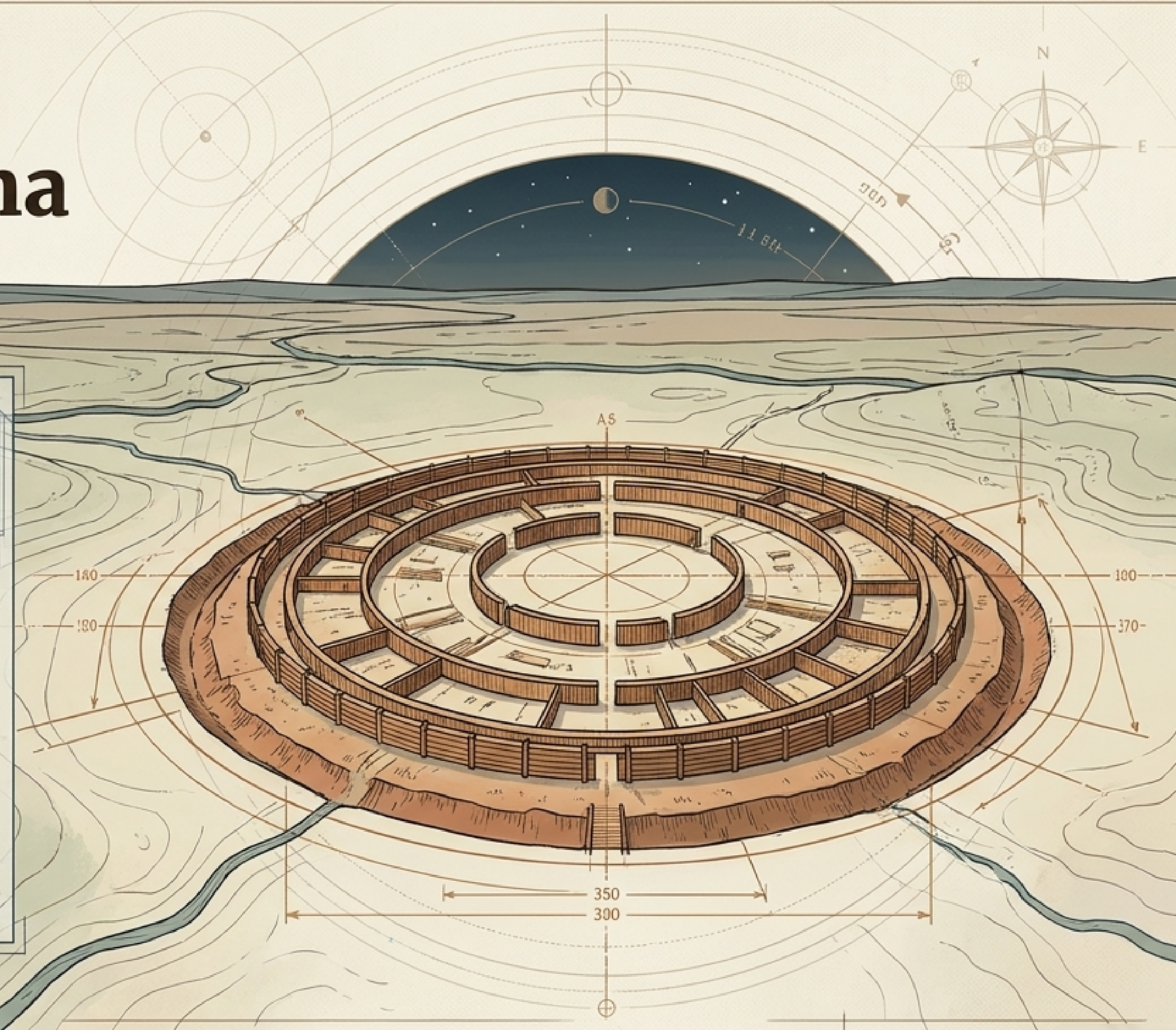
Arkaim: Steppide Enigma

Aeg: 2500-1900 e.m.a (Sama vana kui Stonehenge, vanem kui Trooja).

Asukoht: Lõuna-Uuralid, Tšeljabinski oblast (kohe Kasahstani piirist põhjas).

Nimi: Algne nimi on teadmata. "Arkaim" on türgikeelne tuletis (tähendab "hari" või "seljandik").

Napilt päästetud: Avastati 1987. aastal piirkonnas, mida plaaniti veehoidla rajamiseks üle ujutada. Arheoloogide sekkumine päästis asula 1991. aastal kindlast hävingust.

Kindluslinna anatoomia

Kaks ringmüüri:

Puitrestikust, savist ja põletamata tellistest. Välismüüri läbimõõt 170m, kõrgus 5,5m, paksus 5m. Ümbritsetud 2m sügavuse kaitsekraaviga.

Elamusektorid:

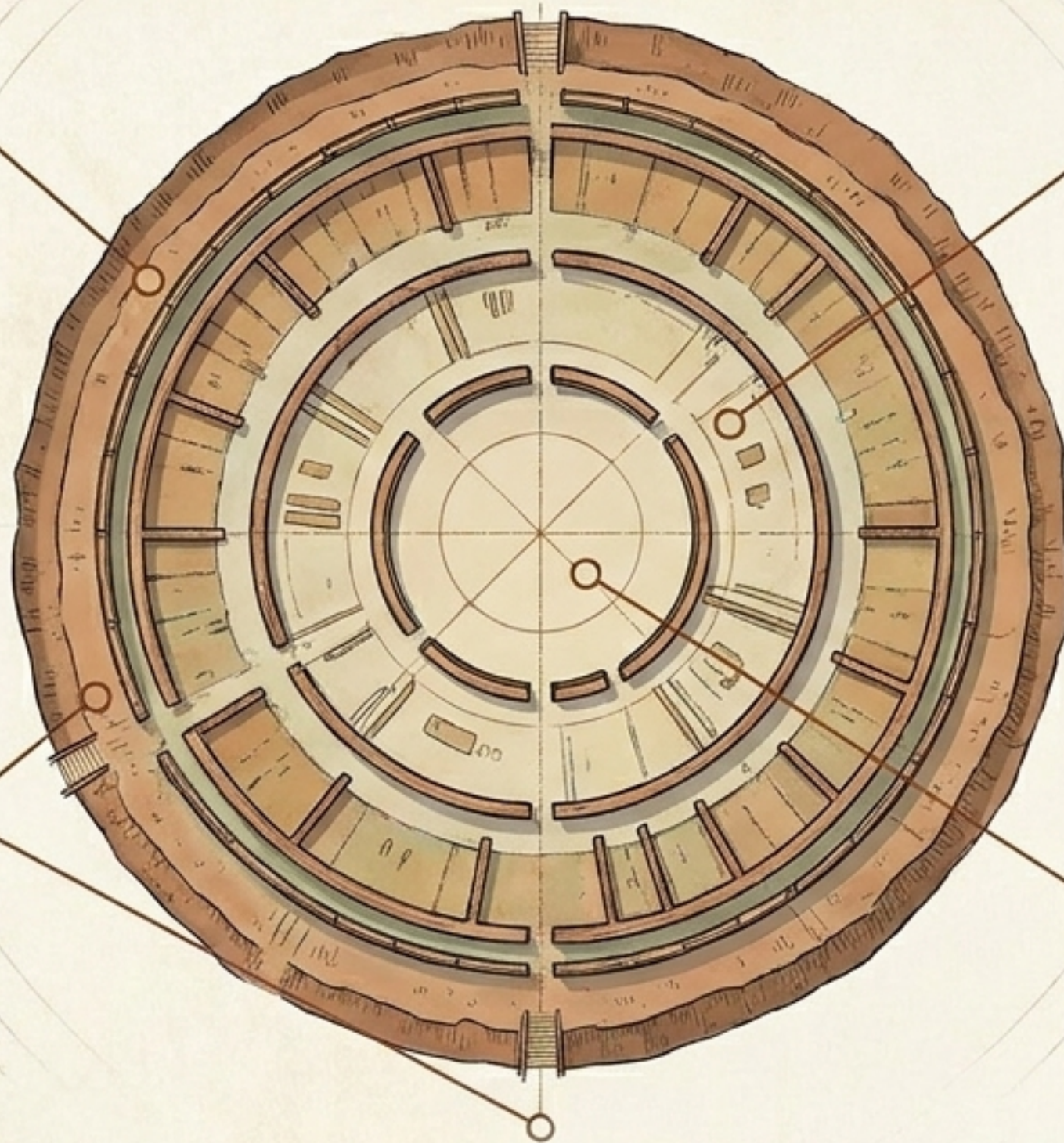
~60 elumaja (40 välisringis, ~27 siseringis). Uksed avanesid alati keskosa suunas.

Värvad ja orientatsioon:

Neli väravat, millest peamine oli suunatud läände. Hoovide kujundus moodustas ülalt vaadates svastika sümboli.

Keskne väljak:

25x27m nelinurkne avalik ala kompleksi südames.

Elu Arkaimi müüride vahel

Arkaim polnud pelgalt sõjaline kaitseehitis, vaid kõrgelt organiseeritud ja isemajandav linn, kus elas 1500–2500 inimest.

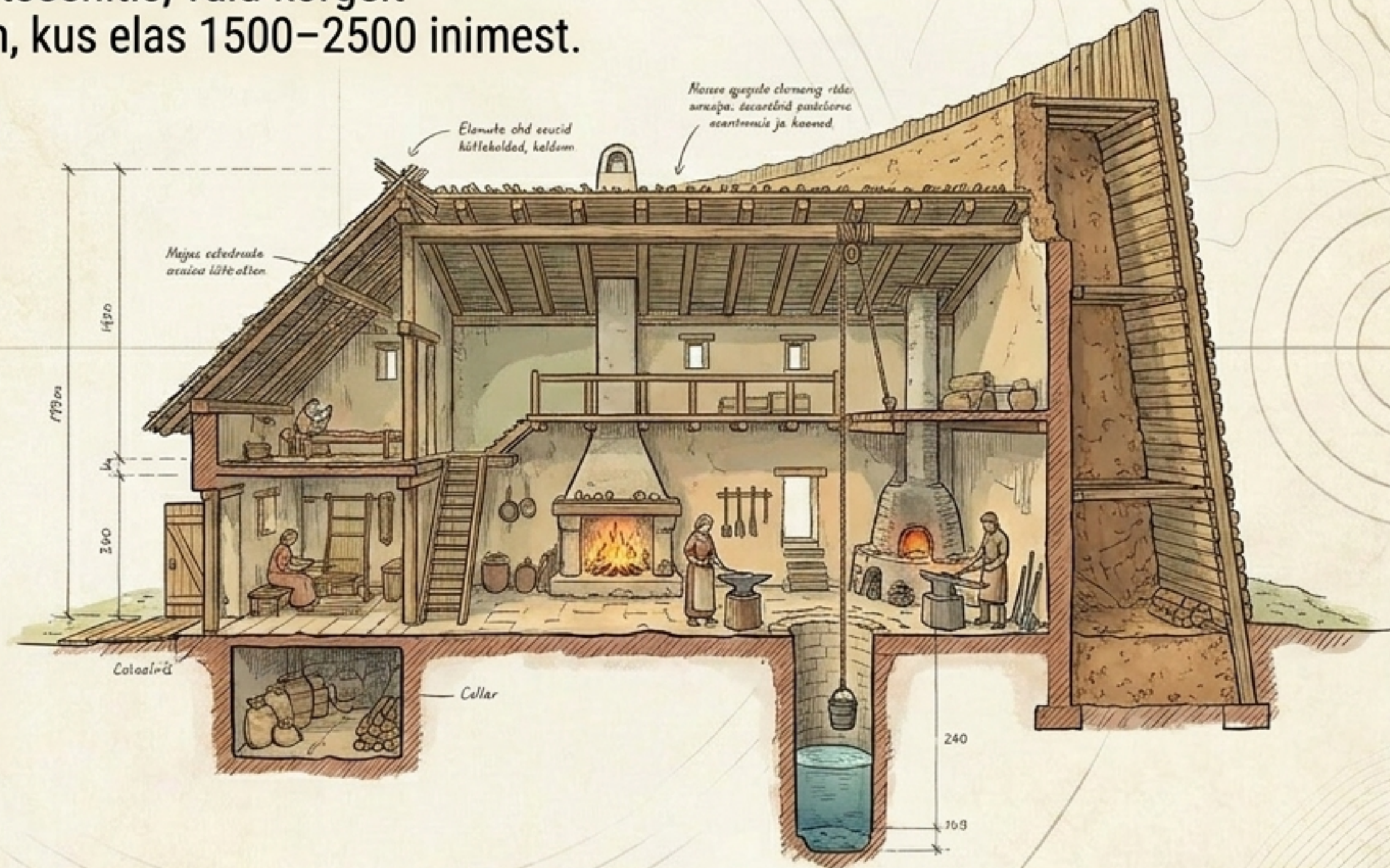
Keerukas olme: Igas majas (suurusega 110–180 m²) asusid küttekolded, keldrid ja isiklikud kaevud.

Tööstus igas kodus: Elamutes olid integreeritud sepistamise vahendid ja ahjud metallitööks.

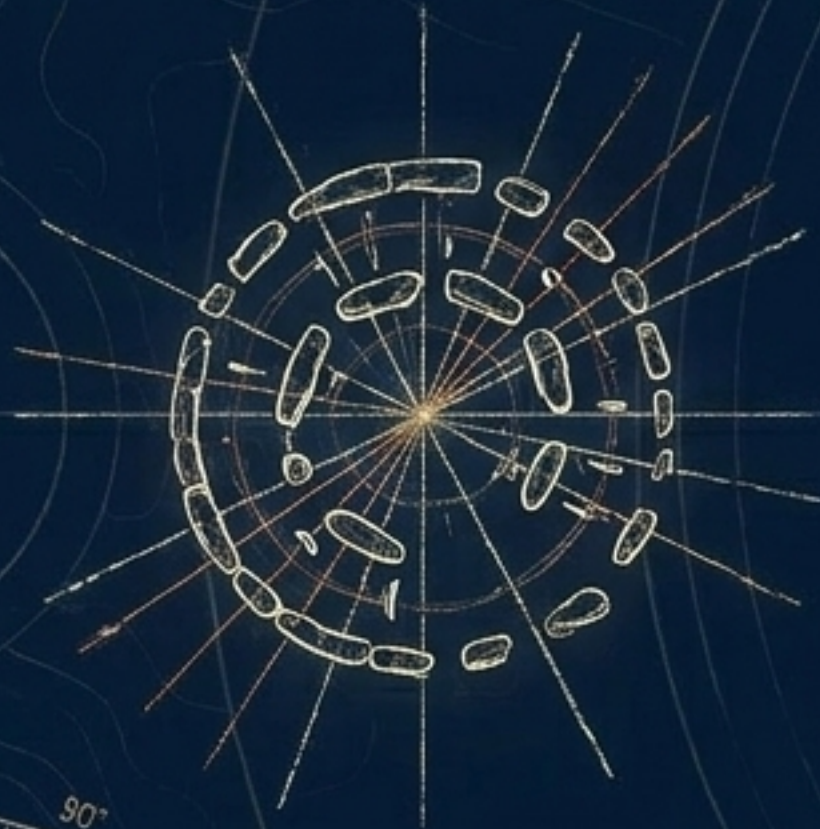

Linnalik infrastruktuur: Majade uste ees kulgesid puiduga kaetud jalgradad ning teede servadesse oli ehitatud toimiv дренаazisüsteem.

Venemaa Stonehenge? Astronoomiline meistriteos

Arkaim paikneb Stonehenge'iga täpselt samal laiuskraadil, kuid ületab seda oma teadusliku täpsusega.

Stonehenge

- Jälgib: 10 astronoomilist nähtust
- Arhitektuur: 22 kiviringi elementi
- Täpsus: 10 kaareminutit

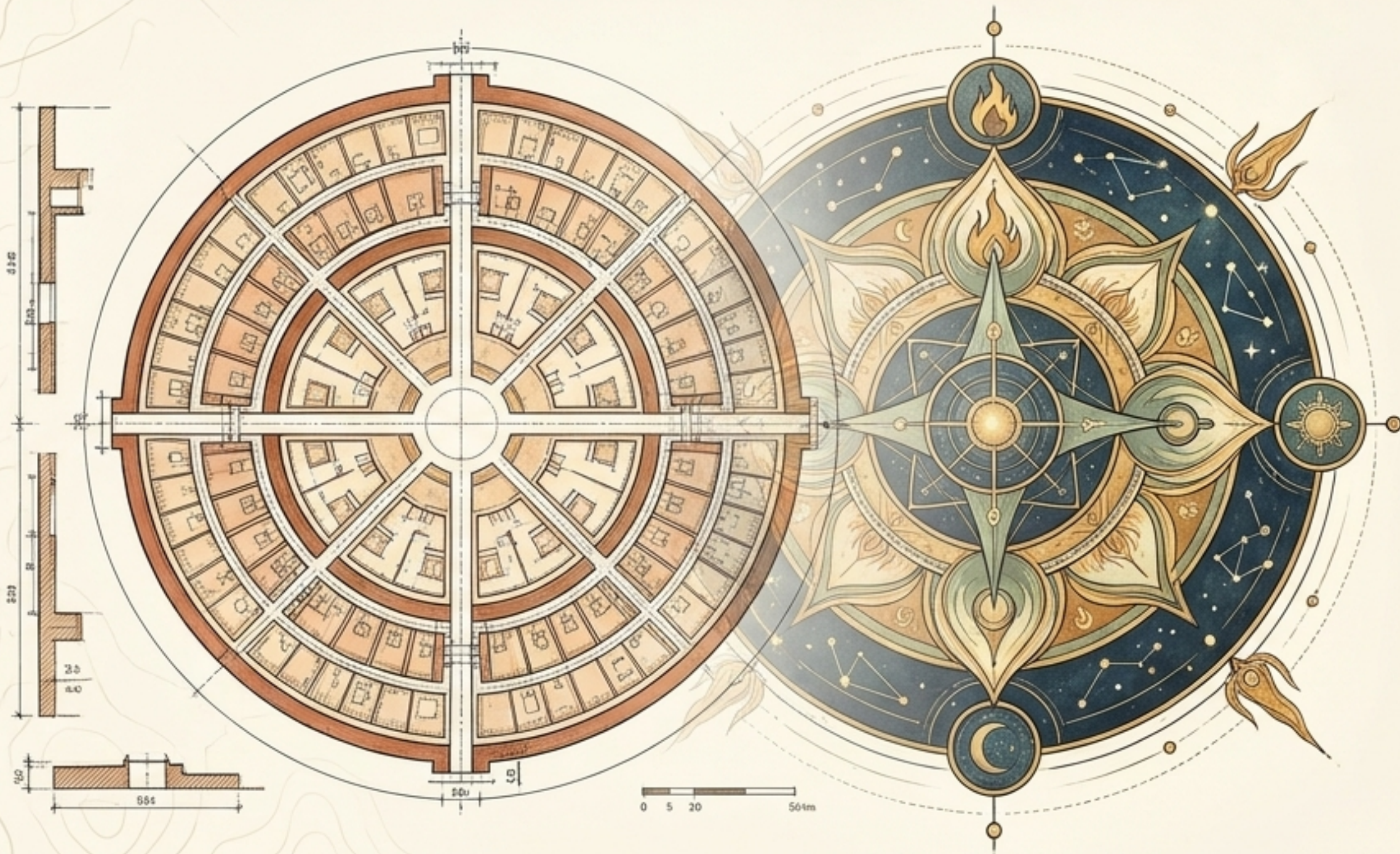
Arkaim

- Jälgib: 18 astronoomilist nähtust
- Arhitektuur: 30 ehituselementi
- Täpsus: 1 kaareminut

1 kaareminutine vaatlustäpsus oli ajastut arvestades uskumatu saavutus – midagi sarnast suutis kirja panna alles Ptolemaios 2000 aastat hiljem oma teoses 'Almagest'.

Arhitektuur kui universumi peegeldus

Arkaimi planeering polnud vaid praktiline inseneritöö. Teadlased näevad selles hilisemate veedade ja Avesta tekstides kirjeldatud universumi mudelit – kolm kontsentrilist ringi, mille keskele viib neli teed.

Kuningas Yama linn:

RgVedas (RV 10:14) on kirjeldatud jumaliku kuninga Yama (Avestas Yima) linna.

Järeldus:

Paljud uurijad usuvad, et Arkaim ja teised 'Linnade Maa' asulad ei tekkinud juhuslikult, vaid ehitati juba väljakujunenud vaimse kontseptsiooni ja mandala struktuuri põhjal.

Arheoloogia kohtab iidseid pühakirju

Füüsiline Arheoloogia

Füüsiline leid:
Puitpostidele ja plankudele toetuvad hauakambrid Sintashtas.

Füüsiline leid:
Hobusejalgade hoolikas lahtilõikamine ja hauda asetamine.

Füüsiline leid:
Tagurpidi pööratud pott kahe ohverdatud looma rea vahel.

Iidsed Tekstid

Tekst (RV 10:18): "...las isad hoiavad seda sammast sinu jaoks."

Tekst (RV 1:162): Kirjeldab hobuse ohverdamist, kus jäsemeid ei tohi kahjustada ja need tuleb lahti lõigata õigel viisil.

Tekst (RV 5:85): Viitab jumal Varuna "pööratud korvile".

Koer-preestrid ja sõdalaste vennaskonnad

Algne indo-iraani (aarialase) identiteet ei olnud etniline. See oli rituaalne ja lingvistiline – aarialane oli see, kes ohverdas õigetele jumalatele, kasutades õigeid sõnu ja järgides kosmilist korda (Rta/Asha).

Vrātyas (Sõdalaste vennaskond)	
	Initsiatsioon: Noorte meeste initsiatsioon sõdalaste klassi toimus talvise pööripäeva ohvritseremooniate ajal.
	Surma koerad: Nende peamiseks sümboliks oli koer või hunt, kes esindas surma ja valvas sissepääsu Teispoonsusesse.
	Rituaal: Poisid said sõdalasteks sümbolistlikult "toites surma koeri". Arheoloogilised leiud (koerte ohverdamine, koerahammastest keed Sintashta haudades) kinnitavad nende koer-preestrite rituaalide reaalsel toimumist.

Steppidest Indiasse (2100–1500 e.m.a)

2100–2000 e.m.a (Hobuste levik): Hobused hakkavad Sintashta kultuurist ilmuma Kesk-Aasiasse ja Iraani platoole.

2000–1800 e.m.a (BMAC õitseng): Alg-indoiraani algkeel on laialdaselt kasutusel Sintashta aladel; kultuuriline vahetus Kesk-Aasiaga saavutab tipu.

1800–1600 e.m.a (Keeleline hargnemine): Vana-India (sanskiti) keel eraldub algkeelest. Kodaratega kaarikud jõuavad lõpuks Lähis-Itta.

Enne 1500 e.m.a (Veedade kultuur): Indo-aarjalaste kultuur jõuab Põhja-Indiasse. Mitanni (Süüria) dokumentidesse ilmuvad Vana-India keele sõnad ja jumaluste nimed.

Arkaimi ja Sintashta kustutamatu pärand

Tehnoloogiline hüpe

Nad muutsid Vana-Maailma ajalugu, leiutades kodaratega sõjakaariku, mis kujundas ümber sõjapidamise Egiptusest kuni Mesopotaamiani.

Teaduslik täpsus

Arkaim tõestab, et pronksiaja steppide asukad olid meisterlikud insenerid ja astronoomid, saavutades vaatlustäpsuse, mida ületati alles aastatuhandeid hiljem.

Vaimne ja keeleline häll

Nad panid aluse rituaalsele maailmapildile ja keelele, mis rändas Kesk-Aasia kaudu lõunasse, vormudes seal inimkonna ühtedeks vanimateks ja mõjukamateks pühakirjadeks (RgVeda).

𑀧𑁆𑀭𑀸𑀓𑀲𑀢𑀺𑀲𑀺𑀢𑀺
𑀲𑀺𑀓𑀺𑀲𑀺𑀓𑀺𑀲𑀺𑀓𑀺𑀲𑀺
𑀲𑀺𑀓𑀺𑀲𑀺𑀓𑀺𑀲𑀺𑀓𑀺𑀲𑀺
𑀲𑀺𑀓𑀺𑀲𑀺𑀓𑀺𑀲𑀺𑀓𑀺𑀲𑀺

“Arkaim polnud lihtsalt kindlus soisel stepil. See oli sild iidse Euroopa ja Aasia tsivilisatsioonide vahel, mille kaja kõlab meis tänaseni.”